

Notulendeel Doorlichting kerkrecht (03.01)

50. Commissie doorlichting kerkrecht (03.01.01)

De voorzitter heet de aanwezige leden van Commissie Doorlichting Kerkrecht (CDK) welkom, evenals de leden van de Commissie WAP/TOP, die bij de bespreking van dit onderdeel aanwezig zijn.

a. toelichting commissie

De voorzitter van de CDK, ds. W. Smouter, licht de achtergrond en intentie van het rapport, de voorstellen en de aanvullingen kort toe. Hij wijst op de bijzondere rechtspositie van de predikant en de noodzaak om hier voorzichtig mee om te gaan. Hij benadrukt de visie van de commissie dat de kerkelijk werker geen lid van de kerkenraad kan zijn (daar deze dan zijn eigen werkgever zou zijn).

b. eerste besprekingsronde

Br. S. Kadijk spreekt namens de regio Dordrecht-Gorinchem zijn dank uit voor het werk van de commissie. Hij geeft aan de gebezigde term 'arbeidsrecht' in dit verband opmerkelijk te vinden, die wijst in de richting van een situatie die alleen bij de doopsgezinden bestaat. Hij merkt op dat z.i. de voorstellen van de commissie bijdragen aan een betere rechtsbescherming van de predikant, en geeft aan er graag bij aan te sluiten. Wel is br. Kadijk kritisch over de in zijn ogen zwakke formulering op enkele punten, en doet hij enkele suggesties om die te verbeteren.

Ook br. P. Brouwer spreekt zijn respect en waardering uit voor het werk van de commissie, en zegt in te kunnen stemmen met de conclusies. Wel plaatst hij een aantal kanttekeningen bij de diverse stukken.

Br. J.M. Louwerse merkt bij hoofdstuk 3 van het rapport op het winst te achten dat Bijbelse en wereldse bronnen van het kerkrecht naast elkaar op papier gezet zijn, en constateert dat een en ander in lijn met het AKS is. Voorts plaats hij diverse inhoudelijke en redactionele opmerkingen bij het rapport en de voorstellen van de commissie.

Br. H. Junte merkt namens de regio Harderwijk op in te kunnen stemmen met de aanbevelingen 1 t/m 4 (pag. 7, par. 4.4). Hij wijst op de rol van de regiokerken en de mogelijke expertise van een voorgestelde Commissie Kerkrecht en Beroepszaken en stelt voor in aanbeveling 5 'zwaarwegend advies' te vervangen door 'bindend advies', waarbij hij oppert dat als dit overgenomen wordt, zelfs de mogelijkheid te overwegen is dat een Landelijke Vergadering in voorkomend geval niet samengeroepen hoeft te worden.

Br. J.F. van der Bijl merkt op zich goed te kunnen vinden in het rapport, en de genoemde knelpunten te herkennen. Wel pleit hij voor een meer onafhankelijke en kleinere commissie dan door de CDK voorgesteld wordt, waarvan hij zich bijvoorbeeld afvraagt of er predikanten lid van moeten zijn. Verder informeert hij naar de visie van de commissie op de verhouding tussen de nieuw te vormen commissie en de kerkelijke werkers en de ambtsdragers, en geeft hij aan daarbij een sterkere rol voor de hele gemeente voor ogen te hebben.

c. antwoord commissie

Ds. W. Smouter dankt de afgevaardigden voor de reacties, die de commissie deels ook op papier ontvangen heeft. Hij meldt dat de commissie zich in de komende tijd in diverse details zal verdiepen, en dat hij hier een reactie op hoofdlijnen geeft. Reagerend op een opmerking van br. S. Kadijk over de arbeidsrechtelijke uitzonderingspositie van predikanten, stelt hij het onverstandig te vinden dat je dit als losse kerk ineens op een andere wijze gaat regelen. In antwoord op de opmerking van br. Junte merkt ds. Smouter op dat de commissie blijft bij de uitdrukking 'zwaarwegend advies' dat de LV overneemt 'tenzij hij strijdig bevonden wordt met Schrift en belijdenis dan wel apert onbillijk is' (par. 4.4, aanbeveling 5). Dit doet naar het idee van de commissie recht aan het gegeven dat rechtspraak in dezen een zaak van de kerken dient te blijven, terwijl tevens verdisconteerd wordt dat een beroepszaak de expertise van de LV te boven gaat, en een LV niet alle feiten van een dergelijke zaak van de bodem af hoeft te kennen.

Wat de omvang van de commissie betreft, merkt hij op dat deze bedoeld is als een pool van mensen op wie een beroep gedaan kan worden, zonder dat uitgesloten hoeft te worden dat ook mensen van buiten de commissie erbij betrokken kunnen worden.

d. vervolgspraken

Bij monde van de voorzitter spreekt de vergadering met de commissie af dat zij een vervolgrapport opstelt waarin op een aantal vragen en opmerkingen uitgebreider gereageerd wordt. De voorzitter verzoekt de commissie op de zitting van 11 of 12 maart voor bespreking van het vervolg ter vergadering aanwezig te zijn, tenzij zij aanleiding ziet om dit op een eerdere zitting te doen. De voorzitter dankt de commissie voor haar aanwezigheid.

122. Kerkregering - Kerkrecht en kerkorde (03.01)

De voorzitter heet de aanwezige leden van de commissie Doorlichting Kerkrecht welkom.

a. toelichting commissie

Namens de commissie bedankt ds. W. Smouter de vergadering voor bijdragen tijdens de eerdere bespreking. Vervolgens licht hij de tweede versie van de voorstellen van de commissie kort toe. Tot slot meldt hij een amendement van commissielid L. Verheij. Deze licht dit wijzigingsvoorstel zelf toe. Het betreft de toevoeging in art. 1 Reglement van een definitie van het begrip 'zwaarwegend advies' en de wijziging in art. 5 lid 1 van 'advies' in 'zwaarwegend advies'. Dit amendement wordt door de commissie overgenomen.

b. tweede besprekingsronde

Br. S. Kadijk dankt de commissie voor de nieuwe versie van haar rapport en steunt de daarin opgenomen amendementen. Bij overweging 2f van de concept-besluittekst (03.01.03a) stelt hij voor in plaats van 'wekt' 'kan wekken' te schrijven.

Ook br. J.M. Louwerse merkt op blij te zijn met het feit dat de commissie het nodige heeft gedaan met wat de vergadering tijdens de eerdere bespreking heeft aangedragen. Verder vraagt hij om enige verduidelijking van de taakstelling van de te benoemen commissie, daar besluit 3a zich vooral op de arbeidsrechtelijke kant lijkt te focussen, terwijl de commissie breder bedoeld is, niet alleen voor ontslagzaken, maar voor alles wat met kerkrecht te maken heeft. Br. Louwerse geeft aan voor dat laatste te zijn, maar dit dan ook graag explicieter vermeld te zien. Wat betreft artikel 35 AKS merkt hij op dat de huidige verwoording de mogelijkheid van tweemaal beroep open laat, wat ook de bedoeling van een eerdere LV was, maar dat het logisch is art. 35 zo aan te passen dat in alle gevallen duidelijk is dat eenmaal beroep mogelijk is. Verder stelt br. Louwerse voor het nieuwe artikel 10.1 te bespreken wanneer later op de dag de VAC op de agenda staat. Bij pagina 11 (rapport 2e versie), regel 53, stelt hij voor de zinsnede 'een andere ambtsdrager dan predikant' te vervangen door 'een ouderling of diaken'. Wat betreft pagina 18, regel 3 ('wraking') vraagt hij of de wraker door de commissie gehoord kan worden. Tot slot verzoekt hij om nadere toelichting bij de 'zekerheidsstelling' (p. 21, r. 9) en zegt hij sterk te twifelen over de noodzaak of wenselijkheid om in de kerk een dergelijke regeling te hanteren. Br. J.F. van der Bijl geeft aan blij te zijn met de nieuwe versie van het rapport. Hij sluit aan bij het pleidooi van br. Louwerse betreffende de breedte van de voorgestelde commissie. Vanwege mogelijke onduidelijkheid en rolvermenging en uit een oogpunt van onafhankelijkheid en onpartijdigheid stelt hij voor het woord 'advies' in de voorgestelde taakomschrijving van de commissie te schrappen, behalve waar dit over een 'zwaarwegend advies' gaat. De commissie moet volgens hem ontdaan worden van alle adviestaken. In verband met de gewenste rechtsgelijkheid vraagt hij of die wel mogelijk is waar een predikant alleen tegenover een kerkenraad of regio staat. Ten slotte stelt hij bij p. 20, r. 27 (bijlage 4) voor om de woorden 'bij voorkeur' weg te laten, daar z.i. de voorzitter altijd een jurist dient te zijn. Br. K. Kuiper vraagt bij p. 16, r. 35/40 naar de reden van deze afwijking van de grondregel dat een predikant tegen een beslissing van de regio in beroep kan gaan. Bij bijlage 3, p. 19, r. 12 stelt hij voor dit zo te veranderen dat in alle gevallen onderzocht wordt of de gevolgde procedure correct is, en dat in het hele ontslagtraject twee afgevaardigden van een naburige regio meekijken. Br. K. Brandsma vraagt bij de uitdrukking 'een bepaalde termijn' (bijlage 2, p. 16, r. 21) wie degene is die bepaalt. Bij bijlage 4, p. 21, r. 5 informeert hij naar het beleid in het geval dat een voorzitter gewraakt wordt.

c. antwoord commissie

Ds. W. Smouter reageert op de diverse opmerkingen en vragen. In antwoord op br. S. Kadijk (overweging 2f, 'wekt/kan wekken') antwoordt hij dit niet nodig te vinden, maar er ook niet tegen te zijn. Op br. J.M. Louwerse's opmerking over de breedte van de commissie antwoordt ds. Smouter dat deze geborgd is in de opdracht en de toelichting (p. 2); een specifieke procedure voor ontslag moet niet meer dan eenmaal vermeld worden. Wat betreft het 'een andere ambtsdrager' (p. 11, r. 53) merkt hij op dat dit aansluit bij de tekst van het AKS en dat hij daarom het wijzigingsvoorstel ontraadt. Ds. Smouter stemt toe dat de voorgestelde verwoording van artikel 35 afwijkt van het besluit van een vorige LV. Wat het uitstellen van de bespreking van artikel 10 betreft, merkt hij op dit aan de voorzitter over te laten. In reactie op br. Louwerses vraag bij p. 18, r. 3 zegt hij dat de wraker inderdaad gehoord kan worden, maar dat dit hier niet apart vermeld hoeft te worden; dat ligt in de vrijheid van de betreffende commissie. Wat de 'zekerheidsstelling' (p. 21, r. 9) betreft, merkt hij op dat het gegeven dat dit in de kerk niet nodig zou moeten zijn, voor de hele regeling geldt; het voorstel sluit aan bij de ervaring in de GKv met dergelijke zaken, en ds. Smouter pleit ervoor het te laten staan zonder het nader te specificeren.

Reagerend op de opmerking over de breedte en opdracht van de commissie merkt ds. Smouter op dat deze breedte inderdaad wenselijk is. De combinatie van advies en rechtspraak in één commissie zou kunnen wringen, maar gezien de omvang van de NGK acht hij een scheiding in verschillende commissies echter niet wenselijk. Specifiek advies aan conflictpartijen behoort niet tot de taak van de commissie(leden) en in de samenstelling van de commissie kan geborgd worden dat een persoon die adviseert in een later stadium niet rechtsprekt. Wat de door br. J.F. van der Bijl genoemde 'rechtsongelijkheid' betreft, merkt hij op dat een predikant die in een dergelijke situatie terechtkomt zeker geadviseerd moet worden om bijstand te vragen.

In antwoord op de vraag van br. K. Kuiper naar p. 19 merkt ds. Smouter op dat de controle er wel degelijk is, maar dat dit deel (bijlage 3) slechts een toelichting op de WAP-regeling betreft, waarin de 'vrijwilligheid' van de keus van zowel kerkenraad als predikant voldoende geborgd is. Een controle door een naburige regio acht hij onnodig, daar dit de taak van de WAP-commissie is. Als predikant en kerkenraad het eens zijn over beëindiging en afwikkeling, kan de beoordeling door de regio minimaal zijn en is advies van een naburige regio niet nodig. De WAP-regeling wordt wel degelijk toegepast, maar in een simpeler versie wegens het ontbreken van onenigheid.

Reagerend op de opmerking van br. K. Brandsma over bijlage 2 geeft ds. Smouter aan dat hier een grens ligt van wat vastgelegd moet worden, en dat genoemde termijn door de betreffende commissie bepaald kan worden. Over bijlage 4 merkt hij op dat hier de op dat moment fungerende voorzitter bedoeld wordt.

Br. L. Verheij antwoordt op de vraag van br. K. Kuiper bij p. 16 dat er meer zaken in de NGK zijn waarbij slechts één beroep mogelijk is.

d. voorstellen/amendementen

De voorzitter stelt voor de bespreking van artikel 10 niet te verschuiven naar het agendapunt 'VAC', daar de insteek van de bespreking bij dit punt een andere is. Vervolgens biedt hij de afgevaardigden de gelegenheid amendementen voor te leggen.

Amendement S. Kadijk:

- bij overweging 2f 'wekt' vervangen door 'kan wekken'

Amendementen J.M. Louwerse:

- rapport p. 11, r. 31: aan kopje het woord 'op' toevoegen (i)

- rapport p. 11, r. 53-4: 'andere ambtsdrager dan de predikant' vervangen door 'ouderling of diaken' (ii)

- rapport p. 21, r. 9: voor 'zekerheidsstelling' invoegen: 'in het uiterste geval' (iii)

- rapport p. 16, r. 6: 'om' schrappen (iv)

Amendement J.F. van der Bijl:

- rapport p. 20, r. 26 (art. 2.6): verwijderen 'bij voorkeur' (i)

- rapport p. 21, r. 39: verwijderen artikel 3.1 (ii)

Namens de commissie reageert ds. W. Smouter op de ingediende amendementen:

- Louwerse (i): neemt de commissie over

- Louwerse (ii): acht de commissie overbodig

- Louwerse (iii): ontraadt de commissie

- Louwerse (iv): neemt de commissie over

- Vd Bijl (i): de commissie stelt voor dit amendement te ondervangen door een wijziging van 'bij voorkeur een jurist, die' te vervangen door 'een jurist die bij voorkeur'

- Vd Bijl (ii): ontraadt de commissie, daar dit een integraal onderdeel van de hele aanpak vormt

- Verheij: neemt de commissie over

Bij amendement Vd Bijl (i) merkt ds. K. Muller merkt op van mening te zijn dat de voorzitter niet beslist een jurist moet zijn. Namens de commissie stelt ds. W. Smouter dat dit haar inziens wel het geval is.

Ds. Muller dient een aanvullend amendement in om 'bij voorkeur een jurist, die' te laten staan, maar de komma weg te laten.

De voorzitter legt de resterende amendementen ter stemming voor aan de vergadering.

- Amendement Kadijk: 20 voor; 11 tegen; 5 onthoudingen; aangenomen

- Amendement Louwerse (ii): 4 voor; 31 tegen; 1 onthouding; verworpen

- Amendement Louwerse (iii): 4 voor; 30 tegen; 2 onthoudingen; verworpen

- Amendement Vd Bijl (ii): 3 voor; 30 tegen; 3 onthoudingen; verworpen

· Amendement Muller: 7 voor; 29 tegen; verworpen

Vervolgens brengt de voorzitter het complete voorstel van de commissie Doorlichting Kerkrecht (inclusief de overgenomen amendementen, en het amendement Kadijk) in stemming, waarop de vergadering met algemene stemmen het voorstel overneemt.

Besluittekst Commissie Doorlichting Kerkrecht:

De Nederlands Gereformeerde Kerken, in landelijke vergadering bijeen te Houten op 11 maart 2011,

Hebben kennis genomen van het rapport van de Commissie Kerkrecht en spreken waardering uit voor het daarin verwoorde resultaat;

I. Overwegen:

- A. dat beginselen van een behoorlijke procesorde in de kerk minstens even belangrijk zijn als daarbuiten;**
- B. dat de instelling van een landelijke "Commissie Kerkrecht en beroepszaken" die zwaarwegend advies uitbrengt bij beroep op de landelijke vergadering in arbeidsrechtelijke geschillen die predikanten aangaan, wenselijk is;**
- C. dat deze commissie in voorkomende gevallen een conceptuitspraak dient op te stellen, die door de landelijke vergadering wordt overgenomen, tenzij hij strijdig bevonden wordt met Schrift en belijdenis dan wel apert onbillijk is;**
- D. dat deze commissie ook overigens als adviserende instantie gewenst is;**
- E. dat het AKS aangepast dient te worden om op non-actief stellen van een predikant te borgen en om het ontslag van een predikant op eigen verzoek een plaats te geven;**
- F. dat art. 35 AKS ten onrechte de suggestie kan wekken dat bij ontslag van een predikant tweemaal beroep mogelijk is;**

II. Besluiten:

- A. zich in hun vergaderingen te houden aan de beginselen van behoorlijke procesorde, zoals verwoord in het rapport van de commissie, daaronder begrepen de "Richtlijn voor de behandeling van beroepschriften door de regiovergadering";**
- B. een "Commissie Kerkrecht en beroepszaken" in te stellen met de taken en bevoegdheden als verwoord in het voorgestelde reglement;**
- C. art. 10 AKS zo te herzien dat het luidt als volgt:
Artikel 10 Ontslag van een predikant; op non-actief stelling
10.1 Ontslag op eigen verzoek
Het staat een predikant niet vrij het ambt neer te leggen. Een predikant kan evenwel op eigen verzoek eervol uit het ambt worden ontheven. Daarmee verliest hij de naam en eer van dienaar van het Woord. Dit ontslag op eigen verzoek wordt verleend door de kerkenraad na goedkeuring van de regiovergadering met verplicht advies van de Commissie Kerkrecht en beroepszaken.
10.2 Ontslag om gewichtige redenen
Een predikant die naar het oordeel van de kerkenraad om gewichtige, maar niet tuchtwaardig makende redenen zijn gemeente niet langer kan dienen, wordt ontslag verleend overeenkomstig de "Procedure voor ontslag van een predikant om gewichtige redenen". Tenzij de regiovergadering tot het oordeel komt dat de predikant ook in een andere gemeente zijn ambt niet naar behoren zal kunnen vervullen, wordt hij voor een bepaalde termijn beroepbaar gesteld en blijft zolang als predikant verbonden aan de gemeente die hij diende.
10.3 Op non-actief stelling**

Een predikant kan door de kerkenraad tijdelijk op non-actief worden gesteld overeenkomstig de daarvoor bestaande procedure.

- D. de verwijzing in de WAP-richtlijn naar art. 10 AKS aan te passen als volgt:
1. Wijziging artikel 9 Formaliteiten bij ontslag
    - a) lid 2 In geval van ontslag op grond van art. 8 lid 1 sub b is art. 10.2 AKS van toepassing (en gelden bovendien ... etc.
    - b) lid 3 In geval van ontslag op grond van art. 8 lid 1 sub c is art. 10.1 AKS van toepassing.
    - c) lid 4 ... (is huidige lid 3)
  2. Wijziging artikel 10 Ontslag wegens gewichtige redenen
    - a) lid 4: art. 10 AKS wijzigen in: art. 10.2 AKS
- E. art. 35 AKS zo te herzien dat het luidt als volgt:

Artikel 35 Beroep op een meerdere vergadering

Tegen een besluit van de kerkenraad staat beroep open op de regiovergadering, en tegen een besluit van de regiovergadering op de landelijke vergadering. De regiovergadering behandelt een beroep overeenkomstig de "Richtlijn voor de behandeling van beroepschriften door de regiovergadering".

Tegen elk besluit is slechts één beroep mogelijk. In afwijking van de voorgaande zin staat tegen de volgende besluiten beroep open tot op de landelijke vergadering:

- a. een besluit dat de leer der kerk betreft;
- b. een besluit inzake schorsen van een andere ambtsdrager dan de predikant;
- c. een besluit inzake schorsen of op non-actief stellen van een predikant.

Een gemeentelid, kerkenraad of regiovergadering die bij een besluit betrokken zijn geweest of belang hebben, krijgen gelegenheid in elkaars aanwezigheid te worden gehoord, maar nemen niet deel aan de beraadslagingen.

Naar de verkregen uitspraak voegt men zich, tenzij dit niet recht zou zijn voor God.

- F. de vertegenwoordiging van de kerken in de website www.kerkrecht.nl op te dragen aan de nieuwe "Commissie Kerkrecht en beroepszaken".

Ontvankelijkheid beroepschrift (03.01.04a)

Een beroepschrift is slechts ontvankelijk indien:

1. er beroep wordt aangetekend tegen een besluit van de kerkenraad;
2. appellant zijn grieven gemotiveerd kenbaar heeft gemaakt aan de kerkenraad;
3. tussen kerkenraad en appellant over de grieven is gesproken, of appellant bereid is geweest deze grieven met de kerkenraad te bespreken, maar dit gesprek buiten diens schuld niet heeft plaatsgehad;
4. het beroepschrift binnen redelijke termijn is ingediend. Tenzij het AKS of de daar op gebaseerde regelingen anders bepalen, wordt de termijn van dertien weken als redelijke termijn aangemerkt: het beroepschrift moet binnen dertien weken nadat het besluit van de kerkenraad aan appellant is bekendgemaakt door de regio zijn ontvangen;
5. het beroepschrift aangeeft in welk opzicht het betreffende besluit strijdig bevonden wordt met Gods Woord, of niet overeen zou stemmen met de leer van de kerk of met het AKS.

Reglement Commissie Kerkrecht en Beroepszaken (bijlage 4 - 03.01.04a)

Artikel 1 Begripsbepalingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

de Commissie: de Commissie Kerkrecht en Beroepszaken, ingesteld bij besluit van de Landelijke Vergadering Houten 2011;

de voorzitter: de voorzitter van de Commissie of diens plaatsvervanger;

de secretaris: de secretaris van de Commissie of diens plaatsvervanger;

zwaarwegend advies: advies dat in voorkomende gevallen een conceptuitspraak bevat die door de Landelijke Vergadering wordt overgenomen, tenzij ze strijdig bevonden wordt met Schrift en

Belijdenis dan wel bij gekwalificeerde meerderheid van 75 % van de uitgebrachte stemmen als apert onbillijk wordt aangemerkt.

Artikel 2 Samenstelling van de Commissie

- 1. De Commissie bestaat uit tenminste vijf leden.**
- 2. De leden van de Commissie worden benoemd door de landelijke vergadering.**
- 3. Als lid van de Commissie kunnen worden benoemd belijdende leden van de Nederlands Gereformeerde Kerken, die beschikken over voldoende competenties om te kunnen participeren in de Commissie.**
- 4. De Commissie kan ook de hulp inroepen van belijdende leden van de Nederlands Gereformeerde Kerken, de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt of de Christelijke Gereformeerde Kerken, die beschikken over voldoende competenties om te kunnen participeren in de Commissie.**
- 5. Als voorzitter van de Commissie benoemt de landelijke vergadering een jurist, die bij voorkeur ervaring heeft met rechtspraak en beroepsprocedures.**
- 6. De Commissie benoemt uit haar midden een plaatsvervangend voorzitter, een secretaris en een plaatsvervangend secretaris.**

Artikel 3 Taken van de Commissie

De Commissie heeft een brede algemene opdracht met enkele specifieke taken:

- 1. Beschikbaar te zijn voor hulp en advies op kerkrechtelijk gebied.**
- 2. Vertegenwoordiging van de kerken in de website www.kerkrecht.nl.**
- 3. Deskundigheidsbevordering van regioscriba's en andere vertegenwoordigers van regiovergaderingen, door middel van periodieke toerusting waarbij kerkelijke casus worden behandeld.**
- 4. Het aanwijzen van een deelnemer aan een regionale commissie in geval van gevraagde instemming met ontslag of afzetting van een predikant, alsmede inzake schorsing en op non-actief stelling van een predikant.**
- 5. Verplichte advisering bij beroepsprocedures op regiovergaderingen en de landelijke vergadering.**
- 6. Het treffen van een voorlopige voorziening bij spoedeisende geschillen op verzoek van één van de partijen.**
- 7. Het uitbrengen van een zwaarwegend advies aan de landelijke vergadering bij beroep op de landelijke vergadering in arbeidsrechtelijke geschillen.**

Artikel 4 Voorlopige voorziening

- 1. De voorzitter van de Commissie is bevoegd in gevallen waarin vanwege een geschil tussen predikant en kerkenraad uit hoofde van onverwijlde spoed, gelet op de belangen van partijen, een onmiddellijke maatregel wordt vereist, op verzoek van een belanghebbende een voorlopige voorziening te treffen. Deze bevoegdheid omvat mede de bevoegdheid zekerheidstelling te gelasten ten behoeve van de partij, die dat vordert, in een door de voorzitter te bepalen vorm terzake van iedere vordering of tegenvordering van de belanghebbende jegens de tegenpartij.**
- 2. Het verzoek wordt ingediend bij de voorzitter met gelijktijdige verzending van een afschrift aan de wederpartij en aan de secretaris en bevat een duidelijke omschrijving van de gevraagde voorlopige voorziening, van de gronden van de vordering en van die, waarop de gestelde spoedeisendheid berust. De producties, waarop de vordering is gebaseerd, worden met het verzoek ingediend.**
- 3. De voorzitter bepaalt terstond de dag, het tijdstip en de plaats van de zitting, waarop de vordering bedoeld in het tweede lid wordt behandeld en doet daarvan onverwijld schriftelijk mededeling aan partijen. Op die zitting hoort de voorzitter de betrokken partijen. Indiening van verdere schriftelijke stukken heeft slechts plaats, wanneer de voorzitter dit bepaalt.**
- 4. Indien de voorzitter van oordeel is, dat de zaak onvoldoende spoedeisend is of te ingewikkeld om een voorlopige voorziening te treffen, kan hij op die grond de vordering geheel of gedeeltelijk afwijzen met de bepaling dat daarover door de regiovergadering of de landelijke vergadering zal worden beslist.**

5. De voorzitter doet binnen veertien dagen na de dag van de zitting schriftelijk uitspraak op het verzoek. Tegen deze uitspraak staat geen beroep open.

Artikel 5 Het uitbrengen van advies aan de landelijke vergadering

1. Ingeval de Commissie verzocht wordt een advies aan de landelijke vergadering uit te brengen bij beroep op de landelijke vergadering in arbeidsrechtelijke geschillen dan wijst de Commissie drie personen aan om het geschil te behandelen. Deze drie personen die het geschil behandelen vormen samen "de Commissie van Voorbereiding en Advies".
2. Deze Commissie van Voorbereiding en Advies bereidt het zwaarwegend advies aan de landelijke vergadering voor volgens het bij dit reglement behorende 'Protocol Commissie van Voorbereiding en Advies in arbeidsrechtelijke geschillen'.

De voorzitter dankt de commissie Doorlichting Kerkrecht voor haar aanwezigheid en toelichting.

171. Kerkrecht - voorstel commissie Doorlichting Kerkrecht betreffende AKS-aanpassing (03.01.05)

De voorzitter heet de aanwezige leden van de Commissie Doorlichting Kerkrecht (CDK) welkom, evenals ds. W.H. Louwerse die de Commissie Toekomstig Predikantsprofiel (CTP) vertegenwoordigt.

a. toelichting commissie

Namens de commissie licht ds. W. Smouter de AKS-voorstellen kort toe. Bij de voorstellen rond de besluiten op het punt van het predikantsprofiel wijst hij erop dat het AKS bedoeld is voor het vastleggen van zaken, maar bij voorkeur zo beknopt mogelijk moet blijven, en dat de besluiten eerst moeten gaan 'werken' in de praktijk; om die reden stelt de commissie voor e.e.a. op dit moment niet al te uitgebreid vast te leggen. Wat het derde punt ('beroepbaarheid bij ontslag') betreft, houdt het voorstel in dat er geen nieuwe regeling komt, maar een kleine extra bepaling in de WAP/TOP-richtlijn. Ds. W.H. Louwerse stemt in met de aarzeling van de CDK om uitgebreid vast te leggen wat in de komende jaren verder uitgekristalliseerd moet worden, maar geeft aan dat de CTP toch graag iets meer vastgelegd ziet in het AKS dan de CDK voorstelt:

- bij art. 11.1 (p.3, het takenpakket van de predikant): wel vastleggen, al is het slechts als kapstok bij evaluatiegesprekken;
- bij art. 15.1 (p.4, evaluatiegesprekken): de CTP acht de zinsnede 'met wederzijdse goedkeuring' niet wijs, en is van mening dat in principe altijd 'derden' bij de gesprekken betrokken dienen te worden;
- bij art. 16A-1 (p.4, toegangseisen kerkelijk werker): bij opleiding op Hbo-niveau: toevoegen dat het een opleiding 'theologie' dient te betreffen.

b. eerste besprekingsronde

De voorzitter nodigt de afgevaardigden uit om te reageren op de voorstellen en toelichtingen.

Ds. J. van 't Hof merkt bij de voorstellen rond artikel 9 op, dat het besluit van de regio Dordrecht-Gorinchem om een predikant die ander werk ging doen, emeritaat op basis van art. 9 te verlenen in de praktijk goed heeft uitgepakt, en dat er z.i. geen behoefte is om hierin wijzigingen aan te brengen. Hij stelt dat dit een 'maas' in de 'wet' is die onschadelijk is. Namens br. S. Kadijk wijst hij verder op de ervaring dat een emeritering wegens ziekte soms tijdelijk en/of gedeeltelijk is, en stelt hij voor om dit in de verwoording van art. 9 vast te leggen. Reagerend op de opmerking van ds. Louwerse bij art. 11.1, wijst hij in tegenstelling tot de CTP het vastleggen van het takenpakket in het AKS af. Br. J.M. Louwerse stemt in met de opmerking van de CDK dat zaken rond het predikantsprofiel eerst uitgekristalliseerd moeten worden, vooraleer ze in het AKS vastgelegd kunnen worden. Wat de voorstellen bij art. 9 betreft, wijst hij erop dat deze verwoorden waartoe de vergadering eerder besloten heeft, en dat daarmee geborgd wordt dat art. 9 alleen gebruikt wordt voor dat waarvoor het bedoeld is. Wel vraagt hij of het woord 'nabestaanden' in het voorgestelde art. 9 niet te ruim is, en wijst hij erop dat art. 9 stamt uit de tijd van de SEV, en dat voorzichtigheid geboden is in de formulering nu er een andere situatie is: de zorgplicht geldt nu alleen de periode van actieve dienst, de uitkering na emeritaat geschiedt door een externe instantie. Hij wijst erop dat er bij (vooral tijdelijke) ziekte niet altijd sprake zal zijn van emeritaat, en stelt voor vóór 'arbeidsongeschiktheid' het woord 'definitieve' in te voegen. Bij het voorstel voor de nieuwe verwoording van art. 5.1 (p. 3) wijst hij op het wat oneigenlijke gebruik van de term 'competenties', en stelt hij voor dit te wijzigen in 'de (...) gaven te bezitten en de competenties te kunnen ontwikkelen'. Bij het voorstel voor de bijlage bij artikel 15 merkt hij op om bij

het tweede punt het woordje 'advies' weg te laten, en tevens na de komma 'in principe' toe te voegen, daar niet uit te sluiten is dat de predikant in sommige gevallen wel als voorzitter kan functioneren. Verder meldt hij in te kunnen stemmen met de opmerking van ds. Louwerse bij bijlage 15.1, al zou deze z.i. bij voorkeur positief geformuleerd dienen te worden. Bij artikel 16A (de kerkelijk werker) stelt hij dat het weliswaar is afgesproken deze in het AKS te verankeren, maar dat de indeling van het AKS hier eigenlijk geen ruimte voor laat, aangezien de kerkelijk werker uitdrukkelijk geen ambtsdrager wordt (hoofdstuk I), maar hij nog minder onder enig ander hoofdstuk in het AKS past (opzicht, tucht, kerkelijke vergaderingen). Omdat er is afgesproken de kerkelijk werker in het AKS op te nemen, ondersteunt hij in principe het voorstel, maar waarschuwt wel dat hieruit later niet ten onrechte de conclusie getrokken mag gaan worden dat de kerkelijk werker toch een ambtsdrager is. Ook stelt hij voor in dit artikel het meervoud (gemeenten, kerken) in lijn met de overige artikelen in enkelvoud om te zetten. Bij de tweede zin stelt br. Louwerse voor 'volgens de normen (enz.)' te vervangen door: 'volgens de richtlijn van de kerkelijk werker'. Wat de nummering van de artikelen betreft, stelt hij voor dit artikel 16 in plaats van het oude artikel 16 (de consulent) te laten komen, waarbij dat laatste als 37.3 naar artikel 37 verschoven kan worden. Bij bijlage 16A-1 merkt hij op er niet voor te zijn het woord 'theologie' aan de 'hbo-opleiding' toe te voegen, maar wel het woord 'specifieke', dat ook al eerder voorgesteld is. Tot slot informeert hij naar de reden dat de nieuwe zin over het lidmaatschap van een kerk (NGK, GKv of CGK) is opgenomen.

Br. A.P. de Boer wijst erop dat in eerdere zittingen vanwege ANBI-kwesties ontraden is de kerkelijk werker in de kerkenraad op te nemen, terwijl het voorstel meldt dat dit advies om die reden weggevallen is (p. 2, 6e alinea). Hij stelt dat de vergadering mede op grond van de vigerende ambtsleer eerder besloten heeft dat de kerkelijk werker geen ambtsdrager is. Voorts plaatst hij bij de opmerking in het rapport dat 'de plaatselijke kerken (dat) zelf mogen uitmaken', de kanttekening dat hiermee gesuggereerd wordt dat de vergadering hierover geen uitspraak gedaan heeft, terwijl dit nadrukkelijk wel het geval is. Reagerend op het voorstel van ds. Louwerse om 'theologie' aan de vereiste hbo-opleiding van de kerkelijk werker toe te voegen, stelt hij de vraag of dit aan de orde is, daar kerkelijk werkers op allerlei terreinen actief kunnen zijn (en in de praktijk ook zijn).

c. antwoord commissie

Ds. W. Smouter reageert op de diverse vragen en opmerkingen van de afgevaardigden en van ds. W.H. Louwerse. Wat de opmerking van de laatste over de voorstellen van de CTP betreft, merkt ds. Smouter op dat het AKS niet bedoeld is om de taken van de predikant vast te leggen (art. 11.1). Bij de betrokkenheid van derden in bijlage 15-1 betreft, stelt hij voor 'Desgewenst' te veranderen in 'Op verzoek van één of beide van de partijen...'. In bijlage 16A-1 ontraadt ds. Smouter de vermelding van hbo-theologie, en te spreken van een 'specifieke opleiding op hbo-niveau'. Reagerend op de opmerking van ds. J. van 't Hof bij het gebruik van art. 9, merkt hij op dat het mooi is dat het in het door ds. Van 't Hof genoemde geval goed gegaan is, maar dat dit ook op grond van 11.2 had kunnen gebeuren; het feit dat het goed lijkt te gaan kan geen grond zijn om de regeling al dan niet aan te passen, aldus ds. Smouter. Wat de 'gedeeltelijke of tijdelijke' arbeidsongeschiktheid in art. 9 betreft, merkt hij op dat dit vanzelfsprekend is en niet in het AKS verwoord behoeft te worden.

Ds. Smouter stelt in te stemmen met de eerste opmerking van br. J.M. Louwerse. Wat diens visie op art. 9 betreft, merkt ds. Smouter op dat de bevoegdheid voor de emeritering weliswaar overgedragen is aan een externe instantie, maar dat verwijzing in het AKS naar de richtlijn van de WAP op dit punt z.i. toch goed is. Verder ontraadt hij het voorstel van br. Louwerse over de 'gaven en competenties' in 5.1, daar deze beide ontwikkeld moeten worden, en het gezien de ontwikkelingen passend is om dergelijke professionele termen te gebruiken. Dit geldt ook voor het gebruik van 'nabestaanden' in art. 9. Wel stemt hij in met het voorstel van br. Louwerse om in art. 15.1 het woord 'Advies' te schrappen, evenals diens opmerkingen over het gebruik van het meervoud in 16A, en het wijzigen van 'normen' in 'richtlijn' (16A). Dit artikel gaat dan als volgt luiden: **Een gemeente kan een dienstverband aangaan met een kerkelijk werker om de praktijk van het gemeentelven te begeleiden of daarin zelf werkzaam te zijn. De aanstelling geschiedt volgens de richtlijn voor kerkelijke werkers. De kerkenraad ziet toe op leer en leven van de kerkelijk werker in de arbeid die hij binnen de gemeente verricht.**

Over het kerklidmaatschap van de kerkelijk werker, merkt ds. Smouter op dat dit overgenomen is uit een bijlage van het rapport van de Commissie Toekomstig Predikantsprofiel, maar dat dit wat de CDK betreft ook anders geformuleerd kan worden. Tot slot stelt hij graag in te stemmen met het voorstel van br. Louwerse om het huidige art. 16 in art. 37 onder te brengen als 37.3.

Na een korte pauze biedt ds. W. Smouter de vergadering een nieuwe versie van het voorstel van de CDK aan, waarin diverse bovengenoemde opmerkingen waarmee de commissie instemt zijn verwerkt.

d. tweede besprekingsronde

Ds. W.H. Louwerse merkt over 16A-1 op dat de verwoording over het belijdend lidmaatschap voortkomt uit de visie dat een kerkelijk werker aanspreekbaar dient te zijn op zijn geloof, en dat dit een formulering is die recht doet aan de ontwikkelingen binnen de kerken.

Ds. J. van 't Hof stelt dat het eerdere besluit dat een kerkelijk werker geen ambtsdrager kan zijn, niet alleen op grond van de vigerende ambtsleer genomen is, maar meer nog vanwege het verzet in de vergadering tegen het onnodig vastleggen hiervan en de gevolgen voor de ANBI-status.

Br. J.M. Louwerse handhaaft zijn bezwaar tegen het op één lijn zetten van gaven en competenties (art. 5.1) en dient een amendement in om uit het voorgestelde artikel 5.1. de woorden 'en competenties' te schrappen.

Ds. J.M. Mudde merkt bij 16A-1 op dat het kerklidmaatschap een nieuw element is waarover nog niet eerder gesproken is en dat onnodig complicerend is, en dient een amendement in om de zin 'Zij zijn belijdend lid [enz.]' te schrappen.

Ds. C. Smit wijst er bij art. 9 op dat dit bedoeld is om te borgen dat er goed voor de predikanten gezorgd wordt, en acht het onnodig om dit te veranderen uit angst voor gaten of eventuele financiële gevolgen vanwege een zorgplicht. Als dit in art. 9 vastgelegd wordt, zal dat het bovendien nodig maken om vervolgens weer creatiever met art. 11.2 om te gaan.

e. antwoord commissie

De commissie heeft geen behoefte nader te reageren.

f. voorstellen/amendementen

De twee ingediende amendementen (Louwerse op 5.1 en Mudde op 16.1) worden voldoende ondersteund.

De voorzitter geeft de amendementen in stemming:

- Amd. Louwerse: 4 tegen, 3 onthoudingen, overige stemmen voor; amendement met ruime meerderheid aangenomen.
- Amd. Mudde: 2 tegen, 4 onthoudingen, overige stemmen voor; amendement met ruime meerderheid aangenomen.

g. besluitvorming

De voorzitter vraagt de vergadering te stemmen over de verschillende onderdelen van het CDK-voorstel:

1. Het nieuwe artikel 9: 2 stemmen tegen, overige voor; voorstel aangenomen.

Het besluit luidt:

Artikel 9 Levensonderhoud van een predikant

Een gemeente voorziet haar predikant van behoorlijk levensonderhoud overeenkomstig de richtlijn. Deze verantwoordelijkheid omvat mede het levensonderhoud bij ziekte, bij ouderdom en voor nabestaanden.

Aan een predikant wordt ontheffing van zijn ambtelijk werk verleend vanaf het moment dat hij ouderdomspensioen of een uitkering wegens arbeidsongeschiktheid ontvangt. Hij behoudt de naam en eer van dienaar van het Woord.

2. Aanpassingen AKS ten gevolge van besluiten 'Predikantsprofiel' (inclusief de amendementen Louwerse en Mudde): 1 onthouding, overige stemmen voor: voorstel aangenomen.

Het besluit is als volgt:

Artikel 5.1

Wie verlangt tot het ambt van predikant te worden toegelaten, volgt als voorbereiding een deugdelijke opleiding en dient de voor de uitoefening van dit ambt vereiste gaven te bezitten.

[Nieuwe bijlage 5-1]

De vereiste gaven en competenties voor het predikantschap betreffen de persoon van de kandidaat en zijn of haar vermogen om als ambtsdrager en professional te functioneren in de kerken.

1. De kandidaat geeft als persoon blijk van liefde tot God en mensen en van de gave van ootmoed, wijsheid, kennis, onderscheidingsvermogen en authenticiteit.
2. De kandidaat is in staat om als ambtsdrager de gemeente voor te gaan in de eredienst, het onderwijs, het pastoraat en het leven met de Heer.
3. De kandidaat bezit voldoende hermeneutische en communicatieve competenties, het vermogen tot persoonlijke differentiatie en is in staat om geestelijk leiding te geven en te begeleiden

[Hernummering]

Bijlage 5-1 (Steunbehoevende studenten) wordt 5-2

Bijlage 5-2 (Buitenlandse predikanten) wordt 5-3

[Nieuwe bijlage 5-4 - vervangt huidige bijlage 5-3 Opleiding predikanten]

Onder een deugdelijke opleiding dient te worden verstaan een confessioneel betrouwbare opleiding op masterniveau, bij voorkeur aan de TUA of de TUK. De opleiding aan de NGP is verplicht. Bij de wens om beroepbaar gesteld te worden binnen de NGK dient een getuigschrift van de NGP te worden overlegd.

[Nieuwe bijlage 5-5]

Kerkelijk werkers die tijdens hun loopbaan de wens te kennen geven predikant te willen worden in de NGK, zullen daartoe de weg volgen als bedoeld in Artikel 5.1.

[Nieuwe bijlage 5-6 - vervangt huidige bijlage 5-4 Voortgaande vorming]

De voortgaande vorming van predikanten is verplicht. De kerken zullen daartoe de predikanten 15 weken per 5 jaar vrijstellen van hun arbeid in de gemeente. In overleg met de kerkenraad kan dit gespreid worden over meerdere jaren. Bij de permanente educatie zal voor de inhoud daarvan overleg worden gepleegd met een van de kerndocenten van de NGP. Een en ander zal worden vastgelegd in een rapport van een begin- en eindgesprek. In dit overleg zal een eventueel advies van de betrokken kerkenraad worden meegewogen.

Artikel 15 De kerkenraad

[Nieuwe bijlage 15-1]

Richtlijn voor evaluatiegesprekken tussen kerkenraad en predikant:

- De relatie tussen kerkenraad en predikant zal tenminste eenmaal per jaar worden geëvalueerd.
- De kerkenraad kiest uit haar midden een bekwame voorzitter, niet zijnde de predikant.
- De voorzitter heeft de gedelegeerde verantwoordelijkheid om met de predikant evaluatiegesprekken te voeren om de samenwerking tussen kerkenraad en predikant te bewaken. Hij kan hierin de wensen van de kerkenraad onder de aandacht brengen. Op verzoek van één of beide van de partijen kunnen ook anderen bij het evaluatiegesprek worden betrokken, zoals kerkenraadsleden, visitatoren vanuit de regio, of een externe deskundige.
- In ieder geval de voorzitter van de kerkenraad is op de hoogte van het geldende kerkrecht, zoals vastgelegd in het AKS en zijn bijlagen en met name van de regelingen omtrent de rechtspositie en de arbeidsomstandigheden van de predikant. De voorzitter van de kerkenraad zal zich daarvoor laten toerusten.
- De commissie WAP zal worden gevraagd een standaardagenda te ontwikkelen voor het voeren van evaluatiegesprekken.

Artikel 16 De kerkelijk werker

Een gemeente kan een dienstverband aangaan met een kerkelijk werker om de praktijk van het gemeentelven te begeleiden of daarin zelf werkzaam te zijn. De aanstelling geschiedt volgens de richtlijn voor kerkelijke werkers. De kerkenraad ziet toe op leer en leven van de kerkelijk werker in de arbeid die hij binnen de gemeente verricht.

[Nieuwe bijlage 16-1: Toegangseisen kerkelijk werkers]

De NGK verlenen die personen de status van kerkelijk werker, die daartoe een *specifieke* opleiding op hbo-niveau hebben afgerond. Zij hebben kennis van de Nederlands Gereformeerde identiteit en dienen daarover een getuigschrift van de NGP te kunnen overleggen. De gemeenten die een dienstverband met een kerkelijk werker aangaan doen dit conform de normen die door de WAP daartoe zijn opgesteld betreffende zaken als rechtspositie, salariering, pensioenvoorziening alsook de verantwoordelijkheden in de werkverhoudingen.

Artikel 37 Regionale hulp en bijstand

37.1 Oordeel en hulp (ongewijzigd)

37.2 Op elkaar acht geven (ongewijzigd)

37.3 De consulent (was art. 16)

Een regiovergadering verleent een gemeente in haar midden op verzoek hulp, door een predikant als consulent aan te wijzen om deze gemeente met raad en daad bij te staan.

3. Uitbreiding art. 11.1 van de WAP-richtlijn: met algemene stemmen aangenomen.

Het besluit luidt:

Artikel 11 lid 1 van de Richtlijn uit te breiden tot het volgende:

De regionale vergadering die het ontslag van de predikant op grond van artikel 10 AKS goedkeurt, bepaalt daarbij tevens of de ontslagene beroepbaar blijft. De regionale vergadering zal bij de beoordeling van de beroepbaarstelling de aanleiding tot en de oorzaak van het ontslag betrekken. Indien de predikant zich bij overeenkomst tot geheimhouding over de oorzaak van het ontslag heeft verplicht zal de regionale vergadering bepalen dat de ontslagene niet beroepbaar is.

De voorzitter dankt de commissieleden voor hun aanwezigheid en bijdragen.